

Ks. prof. dr hab. Kazimierz Popielski doktorem Honoris Causa UKSW

20 mara 2014 r. w auli Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego miała miejsce uroczystość, o której nie tylko należałoby wspomnieć, ale przede wszystkim pamiętać. Chodzi o wręczenie tytułu doktora *Honoris Causa* ks. prof. dr. hab. Kazimierzowi Popielskiemu. Nadaniem tego tytułu Senat UKSW pragnął *uhonorować postawę i zasługi wybitnego naukowca w dziedzinie nauk społecznych na kierunku psychologii ze szczególnym uwzględnieniem badań i popularyzacji w środowisku europejskich i polskich psychologów nurtu psychologii personalistycznej opartej na fundamentach antropologii chrześcijańskiej sformułowanego w postaci autorskiej noo-teorii, noo-logoterapii oraz noo-psychosomatyki, który za otwartość na dialog z odmiennymi nurtami psychologicznymi i światopoglądowymi został nazwany „ojcem polskiej psychologii duchowości”* (s. 12).

Kim jest ks. prof. Kazimierz Popielski? Cała jego działalność dydaktyczna i naukowa związana jest z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, gdzie w 1965 r. rozpoczął studia z zakresu psychologii. Po ukończeniu podstawowych studiów z zakresu psychologii pełnił, jako nauczyciel akademicki, różne funkcje jako asystent i adiunkt; tam uzyskując stopnie naukowe doktora (1975), potem doktora habilitowanego (1993) i tytuł profesora (2010). W ciągu swej akademickiej działalności napisał wiele książek z zakresu problematyki psychologicznej. Najważniejsze z nich to: *Człowiek – pytanie otwarte*, *Analiza poczucia sensu życia*, *Noetyczny wymiar osobowości*, *Człowiek – Wartości – Sens*, *W kierunku psychologii podmiotu osobowego*, *Noologoterapia: Elementy wprowadzenia*. Wyniki swoich badań Książd Profesor referował na kilkudziesięciu zagranicznych i krajowych sympozjach i konferencjach naukowych. Podsumowaniem jego dorobku naukowego jest tom zawierający pełny wykaz opublikowanych artykułów i książek wydany z okazji 75. rocznicy urodzin, 50. rocznicy kapłaństwa i 45. rocznicy pracy naukowo-dydaktycznej, zredagowany przez I. Suchocką i R. Szembis. Tom ten to obszerna monografia *Człowiek i dzieło. Księga jubileuszowa dedykowana Książdzu Profesorowi Kazimierzowi Popielskiemu* (KUL, Lublin 2010).

Ksiądz Profesor urodził się 26 sierpnia 1935 r. w Nowym Mieście Lubawskim, ale jego życie i wychowanie związane jest z Brodnicą, dokąd jego rodzice przenieśli się jeszcze przed 1939 r. Tam spędził dzieciństwo i młodzińczy okres, czas wojny, tam ukończył szkołę powszechną, gimnazjum i liceum; tam również zdał maturę w 1954 r. W tymże samym roku wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie. Po jego ukończeniu i przyjęciu święceń w 1960 r. pracował najpierw jako wikariusz w Przechowie, a potem w Starogardzie Gdańskim. W latach 1965–1969 studiował psychologię na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, uzyskując stopień magistra psychologii. Dalsze swoje życie naukowe związał z pracą na tymże uniwersytecie.

Czas jego pracy na uniwersytecie to okres intensywnej dydaktyki, działalności naukowej i autodokształcania. Recenzent (prof. Zbigniew Zalewski) pięknie napisał o tym okresie pracy ks. Laureata, że *profesor Popielski nie tracił czasu na peryferyczne dokształcanie się, ale z pasją i wiarą w ważność tego, czego sam się uczy, pukał do drzwi ludzi mądrych i bogatych w wiedzę*. Wiele podróżował, brał udział w konferencjach i sympozjach, korzystał ze stypendiów. W latach 70. XX w. jedno takie „zapukanie” okazało się dla Księdza Popielskiego opatrnościowym – a mianowicie do ośrodka twórcy III Wiedeńskiego Kierunku w Psychoterapii, Logoterapii i Analizy Egzystencjalnej – Viktora E. Frankla. To spotkanie radykalnie odmieniło kierunek jego badań. Frankl swoimi badaniami i pracami otworzył mu oczy na problemy człowieka poszukującego sensu życia. Od tego momentu Ksiądz Profesor inaczej spojrzał na człowieka, a przede wszystkim na dotychczasową psychologię i psychoterapię. W drugiej połowie XX w. psychologię ciągle bowiem uprawiano według pozytywistycznego modelu: jako naukę eksperymentalną, a to znaczyło naukę *o duszy bez duszy*; posługując się przede wszystkim metodami psychometrycznymi. W ten sposób usiłowano możliwie ściśle wyjaśnić zachowanie człowieka przyczynami zewnętrznymi i wpływem środowiska. Unikano przy tym programowo odpowiedzi na pytanie „dlaczego”; nie uwzględniano w człowieku podmiotowości i duchowej struktury jego bytu jako osoby – istoty rozumnej, wolnej, motywującej swoje decyzje sensem. Ksiądz Popielski, zainspirowany koncepcjami Frankla i osobistymi zainteresowaniami antropologii filozoficznej, dostrzegł w człowieku podmiot osobowy i jego duchowość. I odtąd odkrycie człowieka jako podmiotu rozwijał w licznych publikacjach, prezentował słuchaczom na seminariach i sympozjach, zyskując zwolenników. Z tego kontekstu osobistych

poszukiwań wywodzi się jego nowe spojrzenie na psychoterapię, psychologię osobowości, psychologię zdrowia psychicznego. Zaczął rozwijać noologoteorię, psychologię egzystencjalnokognitywną oraz noopsychosomatykę. Oryginalny obszar jego badań to problematyka psychologicznej analizy poczucia sensu życia oraz struktury, dynamiki i preferencji wartości, ale wartości nie jako subiektywnych psychicznych ekspresji (sc. fikcji), lecz jako podstaw egzystencji. Wartości bowiem nie są tworamiz pozbawionymi racjonalnego sensu. Człowiek stawiając wartości za cel swego życia, dostrzega w nich – w ich idealnym czy duchowym wymiarze – raczej motywujące decyzje i postępowanie. Dążąc do wartości i oddając się im mocą swego ducha i swej wolności, człowiek sam stwarza w sobie warunki do kształtowania dojrzałej egzystencji. Takie spojrzenie na człowieka suponowało odejście od redukcjonistycznego rozumienia człowieka, które zamykało go w wąskich fizjologicznych, biologicznych czy psychologicznych ujęciach. Tymczasem człowiek jako osoba duchowa doświadcza wartości i uczuć ludzkich, takich jak: wolność, odpowiedzialność, miłość, ale i cierpienie, lęk, poczucie nieuchronności śmierci, sensu życia. Problemu wolności i sensu życia nie da się bowiem zredukować do biologizmu. Książd Popielski, za Franklem, w swej rewizji założeń psychologii wpisal się w jego teoretyczną płaszczyznę poszukiwań sensu życia definiowanego przez preferowane wartości, tym samym wpisal się w nurt nowej europejskiej psychologii i psychoterapii egzystencjalnej. Obok Frankla, mistrza i przyjaciela, stał się koryfeuszem i współtwórcą nowego nurtu psychologii, która odwołując się do podstaw antropologii chrześcijańskiej, duchowość człowieka uznaje za centralne pojęcie. Po latach trudności i niezrozumienia Książd Popielski znalazł zrozumienie i uznanie nie tylko w kraju, ale i za granicą. Jeden z recenzentów dorobku naukowego Książd Profesora (prof. Czesław Czabała) napisał, że *jest to wybitny uczony, niezwykle twórczy w rozwijaniu nauki o naturze człowieka, wnoszący oryginalny wkład do psychologii*. A inny recenzent (prof. Zbigniew Zalewski) m.in. napisał: *Viktor Frankl w Wiedniu, a Kazimierz Popielski w Lublinie rozwinęli dziedzinę, do której w przyszłości będą sięgać nie tylko psycholodzy*.

Prof. Jan Terelak w swej laudacji tak podsumował zasługi Laureata: *Nie będzie przesadą, jeśli powiem, że renesans psychologii duchowości nie tylko w Polsce, ale także w krajach postkomunistycznych jest przede wszystkim zasługą ks. prof. Popielskiego, który jest stale zapraszany przez środowiska uniwersyteckie Rosji, Białorusi, Ukrainy, Czech, Słowacji, Litwy, Łotwy*.

Doktorat *Honoris Causa* dla Księdza Profesora Kazimierza Popielskiego jest wyrazem uznania dla niego osobiście i dla oryginalności jego pracy jako uczonego.

Ks. Antoni Siemianowski